

PROPUNERI DE POLITICI

Implementarea achizițiilor publice durabile în procesul de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană

Vadim Țurcan

Carolina Ungureanu

Diana Enachi

Viorel Pîrvan

Propunerea de politici a fost realizată de IDIS „Viitorul” în cadrul proiectului „Consolidarea Achizițiilor Publice Durabile în Republica Moldova” – Proiect 20.80009.7007.15, finanțat din bugetul de stat în cadrul Programului de Stat (2020-2023) Nr. 81-PS din 03.01.2020.

**Consolidarea achizițiilor publice durabile
în Republica Moldova**

Chișinău, 2023

NOTĂ INTRODUCȚIVĂ

Scopul prezentului document este de a propune politici pentru promovarea achizițiilor publice durabile în Republica Moldova. În contextul în care Republicii Moldova la 23 iunie 2022, Consiliul European i-a acordat statutul de țară candidată, respectiv sunt necesare modificări sistemice de abordarea achizițiilor publice. Achizițiile publice durabile reprezintă un instrument puternic pentru promovarea sustenabilității, protejarea mediului înconjurător și stimularea unei economii responsabile. Prin integrarea principiilor de durabilitate în procesul de achiziții publice, avem oportunitatea de a impulsiona producția și consumul responsabil, reducând impactul negativ asupra mediului și încurajând inovația și dezvoltarea tehnologiilor sustenabile.

Această propunere de politici vizează implementarea unui cadru legislativ solid și coerent, care să promoveze achizițiile publice durabile în toate sectoarele și instituțiile publice. Prin adoptarea acestor politici, dorim să asigurăm că achizițiile publice sunt efectuate într-un mod responsabil, luând în considerare criteriile specifice de durabilitate, cum ar fi eficiența energetică, utilizarea de materiale reciclate sau reciclabile și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

Totodată, propunem consolidarea capacității instituționale și promovarea educației și conștientizării în rândul angajaților și publicului larg, pentru a spori înțelegerea importanței achizițiilor publice durabile și pentru a asigura participarea activă și sprijinul în implementarea acestor politici.

Prin implementarea acestor politici, ne propunem să promovăm achizițiile publice durabile ca un instrument cheie în construirea unei societăți mai sustenabile și a unui mediu mai curat în Republica Moldova. Aceste politici vor aduce beneficii multiple, incluzând protecția mediului înconjurător, stimularea economiei locale, îmbunătățirea calității vieții cetățenilor și crearea unei imagini pozitive a țării în ceea ce privește angajamentul față de sustenabilitate.

În continuare, vom detalia fiecare măsură propusă și vom argumenta beneficiile și impactul pozitiv al acestora asupra Republicii Moldova.

PROPUNERI DE POLITICI

Propunere de politică	Argumentare	Instituția responsabilă
<p>Modificarea Legii nr. 131/2015, prin introducerea obligatorie a specificațiilor tehnice durabile pentru următoarele obiecte ale achiziției:</p> <p>30000000-9 Echipament informatic și accesorii de birou, cu excepția mobilierului și a pachetelor software</p> <p>31000000-6 Mașini, aparate, echipamente și consumabile electrice; iluminat</p>	<p>Unele categorii de obiecte ale achiziției pot fi procurate în baza unor specificații tehnice, care să conțină criterii durabile. Astfel prin obligarea autorităților contractante de a achiziționa anumite bunuri/servicii/lucrări se va încuraja promovarea achizițiilor durabile.</p> <p>Drept exemplu pot fi preluate următoarele practici.</p> <p>Hârtie de copiat și hârtie grafică</p> <p>Cerința 1 - hârtia trebuie să fie produsă din fibre de hârtie recuperată, hârtie reciclată sau pe bază de fibre neprelucrate, în proporție de 75% - 100%.</p> <p>Cerința 2 - hârtia să nu conțină clor elementar - "elementary chlorine free" - ECF.</p> <p>Echipamente IT de birou</p> <p>Cerința 1 - performanță energetică</p> <p>Toate produsele trebuie să respecte cele mai recente standarde ENERGY STAR sau echivalent în materie de performanță energetică</p> <p>Cerința 2 - prelungirea duratei de viață a produsului</p> <p>Ofertantul trebuie să ofere o garanție de minim doi ani, cu efect de la data livrării produsului. Acest certificat de garanție trebuie să acopere reparațiile sau înlocuirile și poate să includă prevederi referitoare la prestarea de servicii cu opțiuni de ridicare și returnare sau reparații la fața locului.</p> <p>Cerința 3 - gestiunea scoaterii din uz: reciclarea părților componente și marcarea</p> <p>Carcasele, suporturile și ramele externe din plastic cu greutatea mai mare de 100 grame și suprafața mai mare de 50 cm² trebuie să fie marcate în conformitate cu ISO 11469 și ISO 1043-1 carcaselor, a suporturilor și a ramelor din plastic</p> <p>Cerința 4 - folosirea substanțelor periculoase</p> <p>Declararea prezenței oricărei substanțe înscrise pe lista REACH a substanțelor candidate cu o concentrație mai mare de 0,1% (procent de</p>	<p>Ministerul Finanțelor, Parlamentul RM</p>

	masă) în întregul produs și în fiecare dintre următoarele subansambluri:	
Modificarea Legii nr. 131/2015, în sensul utilizării obligatoriu criteriului de atribuire cel mai bun raport preț-calitate, cost-calitate pentru achizițiile durabile	<p>Autoritatea contractantă nu va utiliza costul cel mai scăzut/prețul cel mai scăzut drept criteriu de atribuire în cazul:</p> <p>anumitor categorii de contracte de achiziție publică/ acorduri-cadru de bunuri care au impact asupra mediului, pe durata întregului ciclu de viață.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Computere, monitoare, tablete, smartphone-uri 2. Hârtie de copiat și hârtie grafică 3. Echipamente de procesare a imaginii, consumabile pentru echipamente de procesare a imaginii 4. Mobilier 5. Produse de curățenie interioară 6. Alimente 7. Produse textile 8. Echipamente electrice și electronice utilizate în sectorul asistenței medicale 9. Produse pentru amenajarea spațiilor publice verzi 10. Centrale termice cu apă 11. Sistemele de iluminat rutier și de semnalizare rutieră 12. Autovehicule pentru transport rutier 	Ministerul Finanțelor, Parlamentul RM
Includerea componentelor de durabilitate în Programul și Planul de acțiuni în domeniul achizițiilor publice	În procesul de elaborare a viitorului Program și a Planului de acțiuni pe domeniul achizițiilor publice să se ia în considerare aspectul de durabilitate în procesul de achiziții publice prin setarea unor obiective și acțiuni clare, care să se asigure aplicarea în practică a achizițiilor durabile de către autoritățile contractante.	MF
Desfășurarea diverselor seminare practice de instruire/informare a operatorilor economici și autorităților contractante despre importanța și implementarea achizițiilor publice durabile/ecologice/sustenabile și /sau includerea în programele de instruire actuale a subiectelor ce vizează aspecte ale achizițiilor publice durabile, atât pentru autoritățile contractante,	Desfășurarea seminarelor tematice privind achizițiile durabile, va spori capacitățile autorităților contractante de a utiliza criteriile durabile în procesul de achiziții publice. Astfel se propune, ca în cadrul AAP, seminarele de instruire cu privire la achizițiile durabile să fie fixat ca o prioritate primordială, iar numărul acestora și abordarea diferitor tematici să fie extins	AAP, Ministerul Mediului, ONG-uri

cât și pentru operatorii economici		
Includerea obligatorie a Modulului privind achizițiile publice durabile în Programul de instruire a specialiștilor din domeniul achizițiilor publice	Având în vedere că încă nu a fost definitivat <i>Regulamentul privind certificarea în domeniul achizițiilor publice</i> , este necesar de inclus în cadrul programului și curriculei de instruire un modul dedicat pentru achizițiile publice durabile, pentru a spori capacitățile specialiștilor certificați în domeniul achizițiilor publice	AAP
Implementarea unor achiziții publice-pilot (de ex., după obiectul achiziției, anumite bunuri, spre exemplu: produse alimentare, echipamente tehnice/IT, lucrări de reconstrucție/renovare a obiectelor de infrastructură etc.), care prin exemple ar demonstra autorităților contractante avantajele achizițiilor durabile;	Se recomandă, ca pilotarea achizițiilor durabile să se desfășoare la nivel de Autorități Publice Centrale și instituțiilor subordonate, pentru a încuraja celelalte autorități contractante în utilizarea criteriilor durabile în achizițiile publice	APC
Elaborarea și adoptarea instrucțiuni cu privire la specificațiile tehnice pentru cele mai frecvente achiziții, unde pot fi utilizate criteriile de durabilitate	Se propune, elaborarea instrucțiunilor cu specificații tehnice, care urmează să includă criteriile de durabilitate, după cele mai bune practici din Uniunea Europeană (EU Green Public Procurement criteria). Astfel de instrucțiuni au fost deja elaborate pentru diverse obiecte ale achiziției (ex: bunuri/servicii de curățenie, echipament TIC, mobilier, iluminat stradal, transport etc.). Prin urmare, conform acestor exemple, pot fi elaborate astfel de instrucțiuni, adaptate la cadrul național. Este necesar de menționat că AAP, a elaborat astfel de ghiduri și Documentația standard pentru achiziții publice de uși și ferestre ce întrunesc criterii durabile și pentru achiziții publice de produse alimentare ecologice , însă, dat fiind faptul că au fost elaborate în 2017, acestea urmează să fie actualizate, și completate cu alte instrucțiuni, menționate <i>supra</i> .	AAP
Implementarea criteriilor UE privind achizițiile publice verzi	Inclusiv la nivel de UE, achizițiile publice durabile sunt un instrument care nu are caracter obligatoriu, ceea ce înseamnă că decizia de a include aspecte de durabilitate în specificațiile tehnice ale bunurilor, serviciilor sau lucrărilor, aparține autorităților contractante. Astfel este necesar de a clasifica criteriile pe baza cărora pot fi procurate bunuri/servicii/lucrări sustenabile.	Ministerul Finanțelor, AAP

	<p>Criterii de bază – care sunt concepute pentru a permite aplicarea simplă a achizițiilor durabile, axându-se pe elementul (elementele) cheie ale performanței de mediu a produsului și urmărind menținerea costurilor administrative ale autorităților contractante la un nivel minim</p> <p>Criterii cuprinzătoare – care iau în considerare mai multe aspect ale performanței de mediu sau niveluri mai înalte ale acestora și sunt menite să fie utilizate de către autoritățile contractante care doresc să își extindă eforturile de sprijinire a obiectivelor de mediu și inovare</p> <p>Implementarea acestor criterii pentru diverse obiecte ale achiziției va permite înțelegerea mai bună a conceptului de achiziții publice verzi</p>	
Încurajarea utilizării criteriului de atribuire cel mai mic cost/cel mai bun raport calitate-cost	Costul pe durata ciclului de viață (CCV) presupune luarea în considerare a tuturor costurilor care vor fi suportate pe durata de viață a bunurilor, a lucrării sau a serviciului. Prin încurajarea utilizării acestui criteriu de atribuire va spori promovarea achizițiilor durabile.	AAP
Elaborarea Ghidului de achiziții publice verzi care cuprinde cerințele minime privind protecția mediului pentru anumite grupe de bunuri și servicii ce se solicită la nivelul caietelor de sarcini	Elaborarea acestui ghid după modelul dezvoltat de către Agenția Națională a Achizițiilor Publice din România, care ar încuraja autoritățile contractante să aplice practici uniforme pentru achiziționarea bunurilor/serviciilor durabile. Acest ghid, ar oferi o informație exhaustivă cu privire la componenta de achiziție verde din cadrul achizițiilor durabile. Astfel se precizează specificațiile tehnice cu aspecte de mediu, pentru diverse categorii de bunuri și servicii, care pot fi utilizate în cadrul procedurilor de achiziție publică	MF, AAP
Promovarea construcțiilor verzi	Elaborarea unui concept, printr-o politică publică la nivel național, care să prevadă, că toate construcțiile de edificii să corespundă unor principii sustenabile. Spre exemplu, implementarea construcțiilor verzi: Achiziționarea de servicii de construcție pentru clădiri publice sustenabile, cum ar fi clădiri cu certificare LEED (Leadership in Energy and Environmental Design) sau utilizarea de materiale de construcție ecologice.	MIDR
Implementarea unei campanii naționale de conștientizare a rolului și beneficiilor achizițiilor publice durabile pentru bugetele publice, mediu, economie etc.	Informarea cetățenilor despre achizițiile publice durabile, ar asigura transparența și eficiența banilor publici, astfel încât să fie încurajată procurarea durabilă la toate nivelele.	Ministerul Energiei, MIDR, MF, Ministerul Mediului
Includerea cerințelor specifice în contractele de achiziții	Este important ca în contractele model din documentațiile standard să fie incluse clauze	AAP, MF

<p>publice model, cu privire la aspecte de durabilitate</p>	<p>contractuale durabile și / sau cerințe de mediu. Acest fapt va impulsiona autoritățile contractante să prevadă aceste componente în contractele finale încheiate cu ofertanții câștigători. Drept exemplu poate fi adus problema evacuării deșeurilor de construcție în contractele de achiziție publică de lucrări. Totodată includerea în partea specială a contractului model cerințe specifice bazate pe criterii de durabilitate este recomandată. Prezentul model de contract standard de antrepriză nu conține astfel de clauze.</p>	
<p>Dezvoltarea sistemului electronic de achiziții SIA RSAP MTender</p>	<p>Dezvoltarea funcționalităților tehnice ale sistemului electronic de achiziții publice în pentru promovarea achizițiilor durabile</p> <ul style="list-style-type: none"> - implementării modulului „e-evaluare” în scopul facilitării aplicării de către autoritățile contractante a criteriilor de atribuire „costul cel mai scăzut”, „cel mai bun raport calitate/cost” sau „cel mai bun raport calitate/preț”. - includerea ca parametru de raportare, în etapa de crearea a procedurilor de achiziție, utilizarea criteriilor achizițiilor durabile. Astfel se vor putea întocmi rapoarte statistici, în care să fie prezente informații cu privire la ponderea achizițiilor durabile raportate la toate procedurile de achiziții 	<p>CTIF, MF, AAP</p>